

Umění klást si správné otázky

Na dveře slavného učenice rabi Schwartze zaklepal pětadvacetiletý mladík.

„Jmenuji se Sean Goldstein“ představil se. „Přišel jsem, abych pod vaším vedením studoval Talmud.“

„Umíte aramejsky?“

„Ne.“

„Hebrejsky?“

„Ne.“

„Studoval jste Tóru?“

„Ne, rabi, nestudoval. Nic se nebojte, s vyznamenáním jsem vystudoval filozofii na Kalifornské univerzitě, a právě jsem na Harvardu dokončil dizertační práci o sokratovské logice. Chtěl bych si teď své vzdělání doplnit studiem Talmudu.“

„Vážně pochybuji,“ pravil rabín, „že jste na studium Talmudu připraven. Je to naše nejhlubší kniha. Pokud si ale přejete, vyzkouším vás z logiky. Pokud uspějete, budu vás učit.“

Mladík s rabínovým návrhem souhlasil.

Rabi Schwartz vztyčil dva prsty. „Dva muži se spustí do komína. Když vylezou, jeden z nich má tvář špinavou, druhý ne. Který se umyje?“

Mladík na rabína chvilku zíral „To je otázka z logiky?“

Rabi přikývl na souhlas.

„Umyje se muž, který má špinavou tvář,“ zodpověděl otázku mladík.

„Špatně. Umyje se muž, který má tvář čistou. Je to logické. Muž se špinavou tváří se podívá na muže, který tvář špinavou nemá, a myslí si, že je čistý. Muž s čistou tváří se podívá na muže, který má tvář špinavou, a myslí si, že je špinavý. Takže se umyje muž, který má tvář čistou.“

„To je chytré,“ přiznal Goldstein. „Položte mi další otázku.“

Rabi vztyčil dva prsty. „Dva muži se spustí do komína. Když vylezou, jeden z nich má tvář špinavou, druhý ne. Který z nich se umyje?“

„To už jsme vyřešili. Umyje se muž, který má tvář čistou.“

„Špatně. Umyjí se oba. Je to logické. Muž se špinavou tváří se podívá na muže, který tvář špinavou nemá, a myslí si, že je čistý. Muž s čistou tváří se podívá na muže, který má tvář špinavou, a myslí si, že je špinavý. Takže se umyje muž, který má tvář čistou. Když to ale muž se špinavou tváří vidí, rovněž se umyje. Takže se umyjí oba.“

„To mě nenapadlo,“ přiznal Goldstein. „Chyby v logice nedělám často. Položte mi další otázku.“

Rabi vztyčil dva prsty. „Dva muži se spustí do komína. Když vylezou, jeden z nich má tvář špinavou, druhý ne. Který z nich se umyje?“

„Umyjí se oba.“

„Špatně. Neumyje se ani jeden. Je to logické. Muž se špinavou tváří se podívá na muže, který tvář špinavou nemá, a myslí si, že je čistý. Muž s čistou tváří se podívá na muže, který má tvář špinavou, a myslí si, že je špinavý. Když ale muž s čistou tváří vidí, že muž se špinavou tváří mýt nehodlá, rozhodne se rovněž neumýt. Takže se neumyje ani jeden.“

Goldstein si zoufal. „Vím toho dost, abych mohl studovat Talmud. Položte mi ještě jednu otázku.“

Když rabi vztyčil dva prsty, Goldstein zaúpěl.

„Dva muži se spustí do komína. Když vylezou, jeden z nich má tvář špinavou, druhý ne. Který z nich se umyje?“

„Ani jeden.“

„Špatně. Už chápete, proč vás na studium Talmudu sokratovská logika nepřipraví? Řekněte mi, jak je možné, aby se dva muži spustili do stejného komína a jeden měl tvář špinavou a druhý ne? Copak to nechápete? Celé je to nariškajť, hloupost, a pokud strávíte život snahou najít odpovědi na hloupé otázky, budete nacházet jen hloupé odpovědi.“